

Natalia Adamczyk

**XVI MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
„PAŃSTWO, GOSPODARKA, SPOŁECZEŃSTWO”,
SEKCJA „WYZWANIA DLA BEZPIECZEŃSTWA I WSPÓŁPRACY
MIĘDZYNARODOWEJ W XXI WIEKU - ZE SZCZEGÓLNYM
UWZGLĘDNIENIEM NIELEGALNEJ MIGRACJI”,
KRAKÓW, 6-7 CZERWCA 2016 R.**

6 i 7 czerwca 2016 r. na Krakowskiej Akademii Andrzeja Frycza Modrzewskiego odbyła się XVI Międzynarodowa konferencja „Państwo, gospodarka, społeczeństwo” (PGS). Z uwagi na aktualną problematykę nielegalnej migracji – głównie w aspekcie kryzysu migracyjnego w Europie – która obecnie jest przedmiotem wielu debat nie tylko w kręgach politycznych, ale i naukowych, jedną z najliczniejszych na konferencji okazała się sekcja poświęcona wyzwaniom dla bezpieczeństwa i współpracy w XXI wieku. Udział w niej wzięli – oprócz naukowców reprezentujących KAAFM – goście z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach czy Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Pierwszy segment, którego moderatorem była prof. nadzw. dr hab. Beata Molo, zgromadził dziewięciu prelegentów koncentrujących się w swych referatach na zagadnieniach postrzegania i przeciwdziałania kryzysowi migracyjnemu w Europie z perspektywy Unii Europejskiej, Turcji, Niemiec i Polski.

Dr hab. Ewa Bojenko-Izdebska (UJ) nakreśliła w swoim wystąpieniu stan obecny i perspektywy kryzysu migracyjno-uchodźczego w UE. Przedstawiła główne szlaki migracyjne w 2015 r., przywołała pokrótce przyczyny kryzysu i jego

skutki. Zwróciła uwagę na najważniejsze działania UE w tym aspekcie i problemy, z którymi państwa członkowskie będą zmuszone się borykać. Zasygnalizowane kwestie stanowiły wstęp do dalszych rozważań, rozwijanych przez kolejnych prelegentów.

Wyzwania stojące przed państwami członkowskimi w dziedzinie wspólnego zarządzania granicami zewnętrznymi i działania podejmowane przez unijną agencję Frontex to kwestia poruszona przez mgr Dominikę Gawron, doktorantkę KAAFM. Prelegentka przybliżyła uczestnikom standardową procedurę operacji dokonywanych na wybrzeżach Morza Śródziemnego na przykładzie operacji „Tryton”. Odniosła się również do planów przekształcenia Agencji w Europejską Straż Granic i Wybrzeża.

Dwa kolejne referaty – mgr Pauliny Stępniewskiej oraz mgr Piotra Gawora, doktorantów KAAFM – zostały poświęcone współpracy Unii Europejskiej i Turcji w zakresie przeciwdziałania nielegalnej migracji. Pierwszy przedstawiał sytuację z perspektywy Ankary, drugi – z punktu widzenia Brukseli, co pozwoliło na zestawienie wizji i interesów obydwu partnerów w ramach podpisanego porozumienia. Poruszano kwestie bezpieczeństwa i pomocy humanitarnej, readmisji, relokacji i przesiedleń oraz procesu liberalizacji wizowej w ramach odnowienia negocjacji akcesyjnych pomiędzy Unią a Turcją.

Prof. zw. dr hab. Erhard Cziomer (KAAFM) wskazał na wewnętrzne i międzynarodowe wyzwania związane z nielegalną migracją do UE na przykładzie Niemiec w latach 2015–2016. Nakreślił obiektywne przesłanki zaistniałego kryzysu oraz wyzwania, jakie niesie on dla rządu Angeli Merkel nie tylko w aspekcie politycznym, ale i gospodarczym. Prezentując problem migracji w skali światowej, prof. E. Cziomer zwrócił uwagę na jego procentowe rozłożenie i miejsce Europy w tym zestawieniu. Podniósł również kwestię skuteczności ochrony granic wewnętrznych UE, problem turecki i wizję zamknięcia strefy Schengen.

Kontynuację tej problematyki z punktu widzenia niemieckiej polityki rozwojowej podjęła dr Anna Paterek (KAAFM). Podkreślając, że polityka rozwojowa stanowi nieodłączny element polityki bezpieczeństwa państwa, wskazała na jej prewencyjny charakter. W swym wystąpieniu przedstawiła specjalne inicjatywy Niemiec oraz pięciopunktowy niemiecki plan przezwyciężenia kryzysu.

Ostatnie trzy referaty w pierwszym segmencie poświęcone zostały różnym ujęciom polskiego stanowiska wobec problemu uchodźstwa i migracji do UE, w tym – przyjęcia uchodźców do Polski: od programów wyborczych polskich partii politycznych, poprzez stanowisko polskiego rządu w tej kwestii, do opinii polskiego elektoratu.

Prof. nadzw. dr hab. Marcin Lasoń (KAAFM) w oparciu o dokumenty programowe poszczególnych partii politycznych wskazał ich deklarowany stosunek do kwestii migracji. Zaznaczył, że w większości programów wzmianki na ten temat są bardzo oszczędne i nie zawierają konkretnych rozwiązań. Występują też takie programy, w których nie odnajdziemy żadnych odniesień do kwestii kryzysu

migracyjnego, jak np. program PSL, Nowoczesnej czy Partii Razem. Zaprezentowane zestawienie pokazuje, że kwestia kryzysu migracyjnego i działań podejmowanych na rzecz jego rozwiązania zdecydowanie dzieli polską scenę polityczną.

Stanowisko rządu w Warszawie, przeciwne narzuconemu przez Komisję Europejską systemowi relokacji, zaprezentowała dr Anna Piziak-Rapacz (KAAFM). Prelegentka odniosła się do uwarunkowań polskiego stanowiska, wskazując jednocześnie nowe okoliczności po zamachach w Brukseli i po podpisaniu porozumienia UE-Turcja. W sposób przekrojowy ukazała konsekwencje reformy polityki azylowej UE z maja 2016 r. dla Polski oraz dysproporcje w zakresie przyznawania ochrony międzynarodowej na terytorium RP.

Opinie i postawy Polaków wobec relokacji nielegalnych imigrantów na terytorium RP omówiła mgr Natalia Adamczyk (doktorantka KAAFM). W swym referacie skupiła się na ewolucji nastrojów polskiego społeczeństwa w zakresie przyjmowania imigrantów do Polski w ciągu ostatniego roku (od maja 2015 do kwietnia 2016), wskazując na ich główne determinanty o charakterze ekonomicznym, społecznym i kulturowym. Prelegentka odniosła się także pokrótce do roli mediów w tym aspekcie.

Po wystąpieniach rozpoczęła się dyskusja. W celu rozwinięcia prezentowanych tematów pytania kierowano do prof. Erharda Cziomera. Dotyczyły one ewolucji nastrojów społecznych w Niemczech i ich konsekwencji dla porządku publicznego. Kolejne wiązały się z oceną warunków polityki socjalnej w tym kraju. Dr hab. Ewa Bojenko-Izdebska nawiązała do kwestii finansowania pobytu uchodźców na terenie państw członkowskich, w tym Polski. Prof. Marcin Lasoń odpowiedział na pytania o przyczyny braku zainteresowania kwestią migracyjno-uchodźczą w programach niektórych z partii politycznych w Polsce.

Drugi segment konferencji, poświęcony migracjom (w tym środowiskowym) i problematyce uchodźczej, moderowany przez prof. E. Cziomera, swoją tematyką wyszedł także poza obszar Europy. Sześciu prelegentów skupiło się na zróżnicowanych tematach.

Panel otworzyła prof. nadzw. dr hab. Beata Molo (KAAFM). Analizując wpływ migracji środowiskowych na bezpieczeństwo państw, podkreśliła, że problematyka ta w związku z postępującymi zmianami klimatu zyskuje i w przyszłości będzie zyskiwać na znaczeniu. Choć nie przewiduje się, aby migracje środowiskowe mogły dorównać skali obecnego kryzysu, z jakim boryka się UE, mogą one zaostrzyć istniejące już spory. Uchodźcy środowiskowi mogą zatem stanowić problem rozpatrywany w kontekście bezpieczeństwa zewnętrznego, wewnętrznego, jak i międzynarodowego.

Interesującą, a równocześnie mało znaną w Polsce formę migracji tajwańskich biznesmenów do Chin kontynentalnych przedstawiła dr hab. Ewa Trojnar (UJ). Prezentując genezę wędrówki przedsiębiorców z Republiki Chińskiej na Tajwanie do wschodnich regionów Chińskiej Republiki Ludowej, odwołała się do szeregu motywów ekonomicznych i politycznych.

Problem uchodźców z Korei Północnej był przedmiotem referatu wygłoszonego przez mgra Łukasza Bednarza (doktorant KAAFM). Autor wskazał, że 70% uciekinierów z Korei Północnej stanowią kobiety. Oprócz politycznych przyczyn uchodźstwa (reżim polityczny), wskazywał też na ekonomiczne (głód i nierówny podział dochodu), przedstawił również reakcje państw ościennych i panujące w nich warunki dla uchodźców.

Problematyka Saharyjskiej Arabskiej Republiki Demokratycznej (SARD) poruszona przez mgra Macieja Saskowskiego (doktorant KAAFM) z uwagi na swą specyfikę cieszyła się największym zainteresowaniem wśród słuchaczy niniejszego panelu. Prelegent nakreślił tło historyczne powstania SARD z rządem na uchodźctwie, a także zaprezentował obecne realia jej funkcjonowania, odwołując się do organizacji życia ludności w rozlokowanych na terenie Algierii obozach.

Mgr Iwona Pieróg (doktorantka KAAFM) przedstawiła z kolei problem uchodźców oraz przesiedleńców w Bośni i Hercegowinie. Nakreślając sytuacje migracyjną w regionie, która nadal daleka jest od stabilizacji, skupiła się na problematyce odzyskania mienia po wojnie oraz reintegracji uchodźców i przesiedleńców ze społeczeństwem obecnie zamieszkującym te tereny, co w mozaice wciąż silnych podziałów etnicznych stanowi poważny problem całego regionu Bałkanów Zachodnich.

Referat mgr Magdaleny Kumeli-Romańskiej (doktorantka KAAFM) dotyczył kwestii regulacyjno-prawnych w zakresie statusu cudzoziemca, któremu udzielono zgody na pobyt tolerowany bądź pobyt ze względów humanitarnych. Prelegentka skupiła się na porównaniu praw i obowiązków wynikających z nadania cudzoziemcowi określonego statusu oraz nakreśliła różnice w stosunku do innych form ochrony międzynarodowej.

Prof. nadzw. dr hab. Jarosław Rokicki przedstawił wyniki badań ankietowych, które przeprowadził w Krakowskiej Akademii na grupie studentów z Ukrainy. Celem badania było poznanie stopnia ich tożsamości narodowej i obywatelskiej oraz ocena asymilacji strukturalnej. Prof. J. Rokicki scharakteryzował próbę badawczą i zaprezentował zestawienie wyników. Pytania zawarte w ankiecie koncentrowały się wokół motywów, warunków i stopnia zadowolenia ze studiów na KAAFM, jak również kwestii asymilacji i poczucia tożsamości narodowej.

Po referatach rozpoczęła się dyskusja. Obecni na sali studenci wydziału stosunków międzynarodowych, bezpieczeństwa narodowego oraz przedstawiciele koła studentów UJ kierowali pytania głównie do mgra M. Saskowskiego celem rozwinięcia kwestii SARD, statusu ludności żyjącej w obozach i zagrożenia terroryzmem w tym regionie. Pytania związane ze stanowiskiem Polski i Unii Europejskiej wobec problemu migracji środowiskowych kierowano do prof. B. Molo. Nie zabrakło również dyskusji na temat uchodźców z Korei Północnej oraz zależności, jakie wykazały badania prof. J. Rokickiego.

Trzecia, ostatni segment w tej sekcji, którego moderatorem był prof. nadzw. dr hab. Marcin Lasoń, skupił dziewięciu prelegentów poruszających tematy zwią-

zane z szeroko pojętymi wyzwaniem bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej w XXI w.

Prof. zw. dr hab. Piotr Mickiewicz (Akademia Marynarki Wojennej) wskazał na znaczenie obszaru czarnomorskiego i Morza Śródziemnego w polityce bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej. Podkreślając znaczenie *soft* i *hard power* jako instrumentów zapewniających realizację rosyjskich interesów strategicznych w regionie, prof. P. Mickiewicz przywołał *casus* Turcji, Ukrainy oraz Syrii.

Bardzo ważny aspekt współpracy międzynarodowej poruszył dr hab. Tomasz Młynarski (UJ), który mówił o szansach i zagrożeniach płynących z rozwoju energetyki jądrowej. W swym wystąpieniu skupił się na uwarunkowaniach wyboru źródeł energii, technologii atomowej i dostępnej na świecie infrastrukturze. Szczególną uwagę zwrócił na Bliski Wschód oraz Chiny jako potencjalnego dostawcę energii jądrowej do Arabii Saudyjskiej.

Dr hab. Łukasz Gacek (UJ) rozwinął aspekt bezpieczeństwa energetycznego Chin w kontekście roli, jaką odgrywają w nim morskie szlaki transportowe na Oceanie Indyjskim. Wskazując na kluczowe znaczenie utrzymania i rozwijania źródeł energii, opisał obserwowaną wzmożoną aktywność Chin w dziedzinie budowy lądowych i morskich tras przesyłu surowców, służących pokryciu zapotrzebowania rodzimej gospodarki, realizacji interesów narodowych oraz prezentacji chińskiego potencjału energetycznego za granicą.

Bezpieczeństwo dostaw surowców było przedmiotem wystąpienia dra Marcina Tarnawskiego (UJ), który omówił korelacje pomiędzy bezpieczeństwem dostaw gazu ziemnego do Europy a strategią Gazpromu. Wskazał na nowe uwarunkowania na rynku europejskim, takie jak np. terminale LNG, terminale regazyfikacyjne, interkonektory czy hurtowe rynki gazu, tzw. rynki spot, które mogą wpłynąć na zmianę pozycji negocjacyjnej poszczególnych państw wobec rosyjskiego koncernu, a na nim samym wymusić weryfikację cen gazu i korekty polityki tranzytowej i inwestycyjnej.

Dr Magdalena Tomala (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) przybliżyła uczestnikom konferencji działalność międzynarodowej pozarządowej organizacji Inuit Circumpolar Council (ICC) działającej na rzecz ochrony praw rdzennej ludności Arktyki. Jak podkreśliła prelegentka, rejon ten zmaga się z wieloma zagrożeniami natury ekologicznej na skutek ocieplenia klimatu, ale również w wyniku działalności człowieka – jest bowiem ważny z punktu widzenia geopolitycznego z powodu bogatych złóż surowców mineralnych; zyskuje na znaczeniu również w kontekście turystyki czy handlu, co generuje określone problemy dla tamtejszej ludności.

Transgraniczny wymiar bezpieczeństwa był także przedmiotem wystąpienia dr Marty Dębskiej o ewolucji stosunków Unii Europejskiej z Afryką. Jak zaznaczyła autorka, kontynent afrykański zyskuje na znaczeniu dla UE w kontekście alternatywnych źródeł energii oraz ze względów ekonomicznych, pomimo że boryka się z licznymi problemami: ubóstwa, dostępu do wody czy

konfliktów zbrojnych. Istotną rolę mogą tu jednak odegrać rozwinięte kraje Afryki.

Mgr Anna Wrońska (doktorantka KAAFM) przeanalizowała pozytywny aspekt działań na rzecz bezpieczeństwa ekologicznego. Odwołując się do definicji zagrożeń i samego pojęcia bezpieczeństwa ekologicznego, wskazała, że celem pozostaje nie tylko ograniczenie i eliminacja pojawiających się zagrożeń, ale też promocja pozytywnych działań umożliwiających osiągnięcie lub zachowanie pożądaných wartości.

Ostatnie dwa referaty, zamykające całą sekcję, związane były z kwestiami globalnej ekonomii. Prof. zw. dr hab. Eugeniusz Pluciński, dr Dariusz Gryglik oraz mgr Arkadiusz Stosur (UE/KAAFM) przedstawili analizę modelową przewagi konkurencyjnej w handlu zagranicznym, zwracając uwagę na determinanty prawne i ekonomiczne.

Dr Elżbieta Majchrowska (KAAFM) zaprezentowała z kolei dotychczasowe efekty i perspektywy dalszego funkcjonowania porozumień regionalnych w handlu światowym po 20 latach działalności Światowej Organizacji Handlu.

W związku z ograniczonym czasem przeznaczonym na wystąpienia oraz dyskusję i wymianę poglądów, prelegentom udało się jedynie zasygnalizować główne problemy i wyzwania dla bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej w XXI w. Poruszone podczas sekcji zagadnienia z uwagi na ich złożony i wieloaspektowy charakter nie zostały w pełni wyczerpane. Sesja z pewnością zasługuje na kontynuację, którą być może będą seminaria tematyczne. Jej efektem będzie też pokonferencyjna publikacja, w której zamieszczone zostaną wszystkie wygłoszone referaty – poszerzone o aspekty, których nie udało się w trakcie konferencji rozwinąć.